

TALO
ANDIEN
JUURELLA

Auli
Leskinen

WSOY

**Auli
Leskinen
TALO ANDIEN
JUURELLA**

**Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki**

Teos on saanut tukea WSOY:n kirjallisuussäätiöltä.

© AULI LESKINEN JA WSOY 2023
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-48886-7
PAINETTU EU:SSA

*Venäjän hyökkäyssodan uhrille, ukrainalaiselle
Kira Glodanille (s. 2022 – k. 2022)*

Markasan Warminakataki:

*Mamanakataki, Tawaqunakataki
Jiskà Imilla Wawanakataki.*

*Kansamme naisille,
aikuisille, nuorille ja
pikkutyöille.*

*... ja silloin he vihastuivat ja ottivat sen mikä oli meidän,
riistivät meiltä sen mitä olimme aarteena tallettaneet:
kielen, joka on muistin lähde. Niistä päivistä lähtien sanamme
palavat ja hiiltyvät kuin nuotiossa puu.
Savu kohoaa taivaalle ja hajoaa. Jää vain muotonsa
kadottanut tuhka. Jotta sinä voisit tulla,
ja hän, joka on sinua pienempi, ja yksi tuulenpuuska
riittäisi, yksi ainoa tuulenpuuska...*

ROSARIO CASTELLANOS: BALÚN-CANÁN
SUOMENNOS MATTI ROSSI

Esipuhe

ARVOISA LUKIJANI.

Käsillä olevan kirjan tarina on fiktiota ja siinä esiintyvät henkilöt ovat keksittyjä.

Kolumbian yhteiskunnan monimutkaisen todellisuuden ymmärtämiseksi on perusteltua luoda katsaus maan lähihistoriaan. Olkoon esipuheeni tikapuut, joita pitkin voit laskeutua menneisyyteen ja palata takaisin nykyhetkeen. Itse jäisin mieluiten Kolumbian kiehtovaan historiaan, mutta aikakonetta ei valitettavasti ole vielä keksitty.

Tämän tarinan tapahtumat sijoittuvat pääosin vuonna 2016 solmittua Kolumbian rauhansopimusta edeltävään vuoteen 2015. Olen ammentanut inspiraatiota tarinaan myös Kolumbian aiemmista tapahtumista ja ajasta, jolloin vasemmistolaisen sissijärjestön FARC:n tekemät sieppaukset olivat yleisiä.

Kertomus alkaa hetkestä, jolloin vasemmistosissien, maan armeijan ja sitä tukevien paramilitaarien aseiden kalistelu jatkuu itäisen Cumuntan kaupungin yllä. Cumunta on pieni rajakaupunki Andien vuorten kainalossa.

Sen asukkaat näkevät sodan pimeyden, mutta myös vuoden 2016 lopussa solmitun rauhansopimuksen valonpilkahduksen.

Kolumbian aseellisen väkivallan, sieppausten ja huume-sodan juuret ovat kaukana historiassa. Yksi tärkeimmistä

syistä on ollut kahden puolueen eli oikeistolaisten konservatiivien ja keskustalaisten liberaalien vallanjaon malli, joka on sulkenut lain kirjaimin vasemmistolaiset aatteet pois politiikasta jo parin vuosisadan ajan. Siksi käytännössä yksikään vasemmistopuolue ei ole kyennyt ajamaan maattomien ja köyhän väestön asioita. Vuonna 2022 valtaan noussut presidentti Gustavo Francisco Petro Urregon hallitus on poikkeus kahdensadan vuoden jälkeen. Maata johtaa nyt Kolumbian historian ensimmäinen vasemmistolainen hallitus. Gustavo Petro on taloustieteilijä ja entinen vasemmistosissi. Kahden puolueen valtaan sidotun valtiomallin epädemokraattisuus oli keskeinen syy vasemmistolaisen sissiliikkeiden syntyyn 1960-luvulla.

Yhteiskunnan rakenteellinen epätasa-arvo on tuottanut aseellisen väkivallan jatkumoit. Tunnetuin on *Väkivallan aika* (La Violencia), terrorin vuodet 1930–1960. Kymmenen vuoden aikana 1940- ja 1950-luvuilla kolmesataatuhatta kolumbialaista menehtyi väkivallan seurauksena.

Maahan juurtunut aseiden kulttuuri jätti jälkeensä laittomien armeijoiden mosaiikin. Karibian rannalla suurmaanomistajat alkoivat jo viime vuosisadalla koota yksityisiä armeijoita vartioimaan kahvi- ja banaanitilojaan. Yhdysvaltojen ylikansalliset yritykset rantautuivat maahan ja alkoivat kahmia tilaa. Tunnetuin oli *United Fruit Company*. Se valtasi Keski-Amerikan ja Karibian banaanikaupan ja sen alueita olivat Kolumbian ohella Costa Rica, Kuuba, Dominikaaninen tasavalta, Ecuador, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Meksiko, Nicaragua ja Panama. Yhtiö tunnettiin paikallisissa kylissä julmuudestaan.

Kuuluisa on joulukuussa 1928 Pohjois-Kolumbiassa tehty lakkokoilevien banaanityöläisten joukkosurma. Maan armeija murhasi tuhansia naisia, miehiä ja lapsia Aracatacan kylässä Ciénagassa Magdalenan maakunnassa. Pelon vuoksi

historiankirjoitus vaikeni tapauksesta kauan, kunnes kirjailija Gabriel García Márquez kuvasi julman episodin romaanissaan *Sadan vuoden yksinäisyys*. Aracataca oli hänen synnyinkylänsä.

Palkkatappajat ja yksityiset asemiesten ryhmittymät palvelivat suurmaanomistajia, kaivoksia ja teollisuutta, ja niistä käytettiin termiä paramilitaarit, puhekielessä ilmaisua *los paras* eli vapaasti suomennettuna *parat*. Ne yhdistyivät vuonna 1997 organisaatioksi, joka tunnettiin nimellä Kolumbian yhdistyneet itsepuolustusjoukot (*Autodefensas Unidas de Colombia, AUC*). Kyse ei ollut kiinteästä yksityisten armeijoiden rakenteesta, vaan paikallisista asemiesten joukoista, joiden tavoite oli tuhota vasemmistosissit ja heidän potentiaaliset tukijansa köyhissä vuoristokylissä. He levittivät pelkoa, raiskasivat ja murhasivat.

Jo 1960-luvulla Kuuban vallankumouksen aatteiden innoittamana maahan perustettiin lukuisia vasemmistolaisia sissijärjestöjä vastavoimaksi talouseliitille, suurtilallisille, paramilitaareille ja maan armeijalle. Kolumbian kommunistinen puolue tuki sissejä. Lakiin kirjatun kahden puolueen valanjaon ulkopuolelle jäänyt vasemmisto ei koskaan tyytynyt asemaansa. Lumipalloilmiönä liikkeelle lähtenyt väkivallan kierre aiheutti monenkirjavan konfliktin, sodan, joka sissiliikkeiden perustamisesta alkaen kesti 52 vuotta, kun sen aluksi lasketaan FARC:n perustaminen vuonna 1964 ja sen päätökseksi rauhansopimus, joka allekirjoitettiin vuonna 2016.

Kolumbian 52 vuotta jatkuneessa sodassa kuoli 260 000 ihmistä, ja 8 miljoonaa ihmistä pakeni kotoaan. Maansisäinen pakolaisuus, poliittiset ja taloudelliset sieppaukset ja lapsisotilaiden käyttö olivat tuona aikana Kolumbian surulista arkea.

Sodan osapuolet olivat siis maan armeija, paramilitaarit ja sissit. Suurin sissiarmeija oli *Fuerzas Armadas Revolucionarias*.

narias de Colombia, FARC (Kolumbian vallankumoukselliset asevoimat). FARC kasvoi koko Latinalaisen Amerikan vahvimmaksi ja vaikutusvaltaisimmaksi vallankumousrintamaksi. Se operoi armeijan hierarkiaan perustuvalla kurilla, oli hyvin koulutettu ja vaurastui huumekaupalla ja sieppauksilla sekä kansainvälisten tukijoiden rahoituksella. Perimmäinen tavoite oli vallankumous.

Myös pienet vallankumousryhmät, kuten *Ejército de Liberación Nacional*, ELN (Kansallinen vapautusarmeija) tekivät iskuja, mutta niillä ei ollut ylätasolta alatasolle johdettua laajaa rakennetta, kuten FARC:lla. ELN on sirpaloitunut pienemmiksi soluiksi ja tekee edelleen aseellisia iskuja Kolumbiassa. Se ei ole mukana FARC:n ja Kolumbian valtion rauhansopimuksessa. Maan armeijaa tukeva puolisoitilaallinen *Autodefensas Unidas de Colombia* luopui virallisesti aseista vuonna 2003, FARC vuonna 2016. ELN ei ole vielä luovuttanut aseitaan.

Liberaalin Juan Manuel Santosin valinta presidentiksi vuonna 2010 herätti FARC:n kiinnostuksen sopuun. Rauhaneuvottelut alkoivat Osllossa vuonna 2012 ja jatkuivat Havannassa vuoden 2016 syksyyn. Kesäkuussa solmittiin tulitauko ja rauhansopimus allekirjoitettiin Havannassa joulukuussa 2016. Presidentti Santos asetti ehdoksi aseiden luovutuksen. FARC luovutti aseensa YK:lle isossa operaatiossa vuonna 2017. Ehtona oli FARC:n panttivankien vapauttaminen, mutta lapsisotilaiden luovuttaminen oli sen jälkeen vielä hidasta.

Kolumbian kauan kaivattu rauha ei sopimuksen jälkeen ole ollut täydellinen. YK:n mukaan 355 aseistaan luopunutta FARC-sissiä on kuollut heihin kohdistuneissa kostoiskuissa rauhansopimuksen solmimisen jälkeen.

Hyvä lukija. Tämä on yksi tarina lapsisotilaista ja yrityksistä pelastaa heidät. Kolumbian tuomioistuimet tutkivat

parhaillaan 18 667 alaikäisen lapsen ja nuoren käyttöä sotilaina FARC:n riveissä 52-vuotisen sodan aikana. Tutkimus keskittyy pariin viime vuosikymmeneen.

Näiden surullisten lukujen jälkeen on hyvä vilkaista Kolumbian kaunista luontoa ja Andeja. Etelä-Amerikan suurin vuorijono Andit ulottuu etelän Tulimaasta pohjoisimpaan Kolumbiaan. Se on geologisesti nuori vuorijono ja sen vuoksi sen huiput ovat usein teräviä. Andit ovat yhä liikkeessä ja maanjäristykset ovat yleisiä. Kolumbiassa Andit haaraautuvat kolmeen vuorijonoon, läntiseen, keskiseen ja itäiseen. Espanjaksi ne ovat *Cordillera Occidental*, *Cordillera Central* ja *Cordillera Oriental*. Pisin on Itäinen kordillieeri.

Jos vaivautuu perehtymään kronikoitsijoiden karttoihin Kolumbiasta, voi todeta Kolumbian kartan piirtyvän eteemme verisenä osana kansainhistorian murhenäytelmää. Amerikan valloitus, espanjalaiset konkistadorit, intiaanien joukkotuho ja orjakauppa...

Nöyrästi kehotan muistamaan, että Kolumbian surun mustat säikeet elämän kirjossa ovat silti aikaan sidottuja langanpätkiä. Niitä nyhtämällä tulee tuijottaneeksi yhtä onnetonta reikää kankaassa. Siten ei näe kansakunnan historian kokonaista kudelmaa. Kolumbian kudelma on laaja ja monisyinen, jopa iloinen ja riehakas. Sen värikylläisyydellä voisi peittää Andien vuorten rinteet, kuten tässä tarinassa rouva Bertolina Dissa peittää loimellaan lemmikkiaasinsa Baudelairen selän Cumuntan torilla käydessään.

Maan hedelmällisessä keskilaaksossa sijaitsee pääkaupunki Bogotá, mutta missä mahtaa olla tämän romaanin miljöö ja tapahtumapaikka Cumunta?

Maailmassa on monia paikkoja, joiden tarkkaa sijaintia ei tunneta. Yksi niistä on Macondo, kolumbialaisen mestarin Gabriel García Márquezin luoma illusorinen kyläpaha. Macondon todellinen peilikuva oli Aracataca Pohjois-

Kolumbian suomaille. Sen sijaan Macondon paikkaa kirjailija ei määritellyt.

Voin paljastaa, että Cumunta nököttää vuorten laaksossa Kolumbian itäosissa lähellä Venezuelaa. Tarkkaa paikkaa on vaikea määritellä, sillä tuo vanha rajakaupunki hautautuu metsien pimentoon. Varmaa on, että auringonnousun puolella virtaa vuolas rajajoki Táchira.

Tyttövuosinani matkailin usein Cumuntassa ja meloin kanootilla Táchiran villiä virtaa. Nyt kerron matkoiltani Sinulle vaatimattoman tarinan.

Tarkemmin ajatellen en Cumuntasta oikeastaan koskaan edes poistunut. Ehkä Cumunta sijaitsee siis minussa. Tai kenties Cumunta sijaitsee Sinussa, hyvä lukijani.

Uinukaamme siis samaa unta.

Auli Leskinen

1.

TYÖPAIKKANI PIHALLE oli lysähtänyt nainen. Ikkunastani näin hänen istuvan ruohikolla, kuin maahan lennähtänyt tumma oliivi.

Nousin nopeasti työpöytäni äärestä. Pöydällä lojui tomuisia kirjeitä ja sen pinta näytti rokkotautiselta. Kun juoksin ulos, silmäkulmassani vilahtivat hyllyllä kehyksissään aikuisen poikani Alfa ja miesvainajani Abelin valokuvat, hiekan peitossa nekin. Hiekkamyrskyn kuuma käsi oli pyyhkinyt syrjäisen maankolkan pintaa. Suomen-matkani ajaksi olin unohtanut toimiston ikkunan auki.

Mahdatteko tuntea hiekkamyrskyjä ja sitä, mistä ne tulevat? Tämän arvelin nousseen Atacaman autiomaasta tai Amazonilta, missä metsät oli hakattu ja maa oli kuivaa ja punaista. Ei tämä ollut niin sakea ja paha kuin Black Sundayn hiekkapilvi Yhdysvalloissa kolmekymmentäluvulla, mutta tappava tämäkin oli. Ihmiset ja eläimet lähtisivät liikkeelle. Pakolaisia tulisi lisää.

Kiirehdin alas.

Puuportaat kumisivat jalkojeni alla, valo työnsi veitsensä sälekaihtimien välistä. Ikkunat oli suljettu ja moskiittoverkot laskettu alas. Naistentalon huoneissa moni vielä nukkui. Oli varhainen aamu.

Kirkontornin kello kumahti *Plaza de Armasilla*, Aseiden aukiolla, ja kyyhkyt lehahtivat säikkyen lentoon. Aika

rientää, aika rientää, ja taas minulla oli kiire, vaikka olin vasta palannut Suomesta Cumuntaan. Kiire minulla oli usein tässä talossa, jonka huoneet olivat täynnä apua etsiviä naisia lapsineen. Kolumbialaisia, venezuelalaisia, haitilaisia, kuubalaisia. Kipitin pihan poikki ja pysähdyin naisen viereen.

Näin pieniluiset kasvot, jotka yksi isku voisi murskata. Samettisen pillerihatun kuosi taisi olla vedenpaisumuksen ajoilta. Nainen kuin lintu, pieni ja luonteikas.

Aloin tutkia: kasvot eheät, ei verta sormissakaan, vaatteita ei ollut revitty, kynnet olivat ehjät ja punaisiksi maalatut. Jalat vahvat ja lihaksikkaat.

Tein nopeat johtopäätökset. Silloin nainen sipaisi hatun päästään ja kiharainen hiusryöppy valahti hänen lapojensa väliin mustana pilarina. Hänen silmänsä räpyttelivät hämälään ja kimaltavat kyyneleet verhosivat silmien kilon.

Hän antoi valon sokaiseman katseensa kiertää hitaasti Cumuntan naistentalon pihaa. Viherposkipapukaijat lennähtivät parvissa aukean pation yli ja laskeutuivat puihin. Ne päästelivät kimeitä, kastanjettimaisia ääniä. Viereisen talon korkealla olevilta parvekkeilta niiden häkkeihin vangitut lajitoverit katselivat niiden lentoa ja vastasivat samanlaisin huudoin.

Naisen katse lipui tyhjästä korituoleista lehtimajaan, hibiskuspensaisiin ja laakeaan savimaljaan, johon linnut pyrähtelivät juomaan vettä. Hän katsoi keittiön seinää, hiilikasaa ja lopulta minua. Silmät kuin kaivot. Kallosta irti pyrkivät hehkuinkivet, luomet turvoksissa. Kaikkien valtamerten pisarat näyttivät vierineen hänen poskiensa kallioiden ylitse. Niinpä niin. Hän oli niitä naisia, joita elämä oli jo huljutellut monissa vesissä. Paratiisista karkotettu, mutta vielä kovin nuori.

Kyykistyin maahan hänen eteensä. Pieni keho tärisi. Hän puristi samettihattuaan sormissaan ja kohotti hämmentyneet kasvonsa.

– Tulkaa, mennään sisälle, tulkaa. Te vapisette. Minä autan. Tulkaa, tulkaa. Pääsettekö jaloillenne?

Ei vastausta.

Tartuin naisen käsivarteen. Hän kohottaui jaloilleen ja horjahti. Lähdimme linkuttamaan kohti taloa.

– Saako Papitokin tulla? hän kysyi arasti ja pysähtyi. Hän katsoi anoen kuin lapsi.

Ääni oli käheä, soinniton. Vasta silloin näin, että hänellä oli mukanaan pieni häkki ja sen päällä pikkupojan paitaa muistuttava kangas. Kantamus oli jäänyt patiolle. Kankaan alta pilkistivät tassut. Valkoinen kani.

– Martin, olisitko ystävällinen, pyysin turvamiestä, joka seisoi portilla kädet lanteillaan ja katseli tilannetta tutkivasti valmiina vetämään pistoolin esiin vyöltään. Kivääri lepäsi remmissä vartiokopin seinällä. Turvamies liikahti. Hän kyykistyi häkin puoleen, ojensi ison kämmenensä ja maiskautti suutaan. Pieni valkea kani käpertyi paikalleen pienten kaltevien taakse ja käänsi miehelle selkensä.

– Tuletkos tänne, Martin lepersi.

Mutta kani ei suostunut kääntymään. Martin mietti hetken, nosti häkin ja yritti olla keikuttamatta sitä. Hiilikasan vieressä oli penkki. Hän laski kanin sen viereen maahan.

– Levätään hetki tuossa penkillä, ehdotin.

Nainen istuutui ja kierähti saman tien penkille makuulle. Luomet painuivat kiinni, avautuivat vielä puoliraolleen, katse lasittui ja silmät painuivat väsyneinä umpeen. Hän vai-pui uneen.

Linnut säksättivät puissa. Päivän kehrä kohosi ylemmäs, ja lämpö teki raukeaksi. Kaukana laaksossa tuuli leikki viljavainioilla. Muurin takana Cumunta humisi. Autot sujahtelivat ohi. Vieras nainen nukkui penkillä, ja minä olisin halunnut tehdä saman.

Edellinen yö oli ollut raskas.

Olin illansuussa palannut Suomesta äitini hautajaisista Bogotá'n kautta yölennolla sademetsän sydämeen. Onnistuin välttämään Cumuntan lentoaseman pressukatoksen alla ulkomaisten matkustajien kimppuun hyökkäävät hoteliagentit ja pääsin nopeasti taksilla kotiin. Saavuttuani Aseiden aukion tornitaloon kattohuoneistoni oli pimeä, hiljainen ja kolkko. Tornitalon yhdeksännen kerroksen käytävän lamppu oli palanut. Minun piti avata pimeässä käsikopelolla asuntoni oven lukot. Cumuntan kotini odotti haltijaansa alas lasketuin kaihtimin, ja vedin ne nopeasti auki. Inhoan pimeitä huoneita. Pimeys saa minut lähes paniikkiin. Pienikin valoaukko on pelastus tuskaan. Pyöreä kuu hehkui kirkkaana tropiikin taivaalla.

Laskin reppuni maahan, lampun sytytin nakshti. Peili-pöydän himmeän lampun valossa näin Abelin kookkaat akvarellit, ne kimalsivat lasin alla olohuoneen seinällä. Sinoo-perinpunainen ja loistava krominkeltainen. Värien alta hohti paperin puhdas valo. Edesmenneen mieheni teokset hehkui-vat valoa ja värejä, jotka soljuivat pääni läpi aina, kun katsoin niitä. Afrikan onnellisten vuosien muisto oli minua vastassa, kun palasin reissuiltani Cumuntaan.

Olimme kerran olleet valtavan onnellisia. Poikamme Alfa Bienvenue, Abel ja minä. Kaksi vahvaa lintua ja jäntevä poikanen. Siihen aikaan yhdeksänkymmentäluvulla joku saattoi vielä luulla, että naisen oikea elämä alkaa avioliitosta ja hänen oma tahtonsa päättyy siihen. Minä en ollut koskaan ajatellut niin, ja nyt elettiin jo vuotta 2015. Tein yhä samaa kuin yliopistosta juuri valmistuneena. Silloin painoin terapeutin töitä kriisialueilla Liberiassa Länsi-Afrikassa, Abel maalasi ja opetti, poika kasvoi. Tuo kaikki tapahtui Monroviassa kauan sitten maan toisen sisällissodan jälkeen. Vuosia myöhemmin työni siirtyi Etelä-Amerikkaan Kolumbiaan.

Viihdyin hyvin Andien pohjoisella akselilla kosteiden metsien kainalossa.

Palattuani Cumuntaan olisin mieluiten suorin tein painunut pehkuihin ja unohtanut kaiken, mutta minun oli pakko vääntäytyä takaisin kadulle ja hakea Sahara kotiin. Menin ulos ja sukelsin pimeille kaduille tuntien kehossani Cumuntan kroonisen hätätilan. Etenin puolihölkkää tarkkaillen seinien vieriä ja risteyksiä, kunnes pääsin Davidin motellille. Koskaan ei voinut tietää, kuka Cumuntassa odotti kulman takana. Tosin tämä alue Aseiden aukion kulmilla oli melko rauhallinen, koska kadun päässä oli kasarmi ja läjäpäin sotilaita ja poliiseja. Jos Abel eläisi, hän ei koskaan päästäisi minua yöllä yksin ulos tässä kaupungissa, jossa laki ja laittomuus olivat yhtä höttöä. Mutta kun tilanne oli mikä oli, minäs teit. Halusin Saharan heti kotiin, sillä nukkuisin levollisemmin, kun kookas koira liikahtelisi huoneissa.

Suomen-matkan ajaksi olin jättänyt Saharan työkaverini David Schwartzin huomaan. Dave majaili eräässä parhaat päivänsä ohittaneessa motellissa parin korttelin päässä. Paikka oli rähjä, mutta ei hassumpi. Yöllä Nevan siskosten puoti oli näemmä jo suljettu. Harmi, sillä olisin mielusti ostanut sieltä *mazorca*-kakkua ja minttupastilleja. Onneksi huoltoasemalla paloi valo, sitä samaa kelmeää tyyppiä, joka on tyyppinen öisille bensa-asemille. Ostin päivän lehden, pari pulloa olutta, valmisvoileipiä ja koiranruokaa.

David istui tuolissaan hämärässä huoneessaan viskilasi kädessään, imi savuketta silmät ummessa ja kuunteli Charlie Parkerin *The Birdin* saksofonisooloa. Hän näytti hemmetin väsyneeltä, nosti uupuneen katseensa ja ihmetteli ehkä hivenen pettyneenä, miksi en ollut ilmoittanut tulostani. Juuri siksi. Dave orjuutti itseään alituisella työnteolla, joten en ollut viitsinyt häiritä häntä, vaikka tiesin, että hän olisi rynnännyt lentoasemalle ja ajanut minut kotiin.

Vaihdettuani pikaiset kuulumiset hänen kanssaan laahustin Saharan kanssa kotiin. Heikosti nukutut yöt painoivat kehossa, yön kostea sumu hiipi puseron alle ja tunsin kankaan pinnassa hien hajun. Pitkän lennon jälkeen olin turta väsymyksestä. Riisuin vaatteeni, runttasin ne lattialle ja kaaduinkin sängylle. Nukahdin heti.

Lennolla Atlantin yllä olin epäroinyt, miten mieli soljaisi takaisin Cumuntaan. Kolumbia ja Suomi ovat kuin yö ja päivä, suola ja sokeri. Olin jo ajat sitten jakautunut kahtia. Suomi-Kira kaipaili Suomen luotettavia virkamiehiä, mutta ei arjen monotoniasa ja hyisiä talvia, kun kadut olivat yhtä jääkokkareita. Kolumbia-Kira oli tottunut olemaan turvassa, kun Aseiden aukiolla seisoi poliisi konekivääreineen. Unia näin kahdella kielellä.

Annoin naisen nukkua ja odotin. Martin kyylläsi meitä portilta. Hän oli taltuttanut kuontalonsa hiuslakalla, ja otsatukka oli kammattu kuoropoikamaisesti pystyyn.

Cumuntan naistentaloon saapuvat uudet naiset herätivät myötätuntoista uteliaisuutta sen asukkaissa, mutta kaduilla heitä katsottiin säälien ja penseästi. Onnen hylkäämät poloparat. He saapuivat kengät puhki kuluneina, sade ja tuuli kasvoillaan, leningit repaleisina ja kankaan värit pois palaneina. Monet olivat kerjänneet henkensä pitimiksi ja varastaneet paljon. Osa oli leskiä tai muuten vain yksin jääneitä.

Jotkut olivat päätyneet avioliiton myrskyävään satamaan, mutta ankkuriketju oli napsahtanut poikki vastatuulella. Joka tapauksessa he tulivat yksin, joskin joillakin oli lapsia mukanaan. Tämä oli pakolaisnaisten talo.

Tuuli pörrötteli kanojen untuvaa. Ne köpöttelivät nykivin askelin edellispäivän iltanuotion tuhkassa etsien maissinokareita ja nokkivat lakkaamatta.

Onneksi paikalla ei ollut muita. Piha oli hiljainen, väki nukkui vielä. Muukalainen sai levätä ilmeisen raskaan reissunsa jälkeen.

Äkkiä tulokas yskähti. Hän avasi silmänsä poissaolevana ja vilkaisi minuun muistaen, missä oli. Ahdistus valahti hänen kasvoilleen.

– Jano, hän sanoi kuiskaten.

– Haen vettä.

Nousin ylös ja huikkasin keittiön ovesta: – Huomenta, Bertolina. Saisinko lasillisen vettä, kiitos.

Pian hiilikasan toiselle puolelle keittiön oven pieleen ilmestyi tarjotin tykötarpeineen. Nainen alkoi puhua poissaolevalla äänellä:

– Nousin yöllä vähän väliä, ryntäsin ikkunaan ja odotin. Kuuntelin juoksuaskelia kadulla. Varjot seisoivat paikallaan, mutta kun niitä tuijotti, ne näyttivät liikkuvan. Ei yksikään niistä ollut Camilo.

– Sallittekö, sanoin ja tartuin hänen käteensä. – Mittaan pulssin.

– Tehän olette kuin Rion fakiiri, hän mutisi. – Ja noin hienokin... mustat kalliit vaatteet... ei sitten olla tšekäläisiä, huomaan.

– Kiihtynyt mutta vakaa.

– Minulta vietiin sydän. Mitäpä minä sillä.

Hän huokaisi ja tuijotti minua apeana.

– Hittoako minä sillä, onko minulla teatterin buduaarissa sifongit ja silkit, sarsenetit ja ruusut. Mitä minä niillä? Turhakkeilla. Ei rajakaupungissa hyvin käy.

– Sydän lyö normaalisti. Mennään sisälle. Kutsun varmuuden vuoksi lääkäriin.

Kaadoin vettä lasiin ja ojensin naiselle. Hän nousi istumaan, tuijotti hetken tylsänä eteensä ja painoi sitten kasvonsa kämmeniinsä. Hän veti farkkuhameensa taskusta nenäliinan,

pyyhki kyynelten peittämiä silmiään ja tarttui lasiin. Käsi vapisi. Koko hänen kehonsa oli alkanut täristä voimakkaasti. Nainen kohotti päänsä, ojensi kaulaansa ja nieli vettä pienin nykyvin kulauksin. Sitä läiskyi leualle, sillä käsi heilui holtittomasti. Tartuin lasiin ja pidin siitä kiinni.

– Kiitos.

Sitten hän kiepautti sekavat hiuksensa nutturaksi pääläelleen, sitoi hiusneulalla ja kiinnitti hattunsa. Kaunis ja ryhdikäs niska. Rintaliivien violetit olkaimet hihattoman topin alla. Iho kuin tummaa kultaa. Aikamoinen ilmentys hän oli.

Hyttysset tanssivat kultaisina pisteinä hänen kasvoillaan. *Hengitä. Hengitä. Kohta selvitän, kuka olet. Minulla on huone, sydän ja mieli avoimina sodan karrelle polttamille sieluille.*

Vielä hän kaivoi vyölaukkuaan. *Bartigás*. Kuubalaisia pikkusikareita. Hän sormeili hermostuneesti esiin sikarin, napsautti sen pään vyölaukustaan löytämällä leikkurilla ja sytytti. Imaisi savun, puhalsi ja tutki pihaa. Hän otti askinsa vielä esiin ja tarjosi minulle pidellen omaansa siroisti. Pudistin päätäni ja hymyilin.

– Ei kiitos. Voisitteko kertoa, mikä hätä teillä on? Olette selvästi ahdistunut. Oletteko kaatunut? Polvenne ovat naarmuilla ja kintut ruvella. Onko joku tehnyt teille pahaa?

Hän kohautti harteitaan, käpertyi penkillä pieneksi, vapisi kauttaaltaan, avasi suunsa ja yritti sanoa jotain, mutta ääni takertui kurkkuun. Sikaria hän imi hermostuneesti ja silloin hänen poskiinsa ilmestyneet kuopat täyttyivät varjoista.

– Mennään sisälle, sanoin.

Hän polki sikarinsa maahan ja noukki sammuneen tyngän vyölaukkuunsa.

Talossa vallitsi hiljainen hämärä. Aula tuoksui lattiavahalle. Ikkunoiden puisten sälekaihtimien pinta hilseili. Ne oli avattu, ja valo tulvi sisään.

Lapset sodan armoilla.

Kriisiterapeutti Kira Kunneli työskentelee Kolumbian aseellisen konfliktin keskellä Cumuntan kaupungin naisten-talossa. Eräänä päivänä talon pihalle saapuu tummaihoisen tanssija, Serena Cox, jonka poika on siepattu. Naiset alkavat yhdessä etsiä kadonnutta lasta.

Talo Andien juurella tarttuu kipeydessään vaiettuun aiheeseen – lapsisotilaiden kohtaloon. Romaani näyttää, miten lapset ovat kansallisissa ja globaaleissa kriiseissä aikuisten armoilla ja heidän valinnoistaan riippuvaisia.

Sota ryövää kodin, yhteisön ja joskus myös lapsen.

Auli Leskinen kuljettaa silmiä avaavaa jännitystarinaansa pitkin Kolumbian vuoristoista ja värikylläistä maisemaa.

Romaanin tarina sijoittuu Kolumbiaan, mutta juonen-käänteet ulottuvat myös Suomeen ja Karjalaan. Etsiessään kadonnutta lasta Kira huomaa, että kauan sitten sota oli vienyt jotain arvokasta myös häneltä itseltään.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48886-7